

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА
УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ВИКОРИСТАННЯ
ДИКТАНТІВ**

Напрямок підготовки: 6.020303 Філологія (англійська)»

ОС — бакалавр

Виконавець: Бабич М.В.

студентка V- курсу групи ФА-5 (з)

(підпис)

Науковий керівник:

канд. пед. наук, ст. викладач Мішак В.М.

(підпис)

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедрою:

д. пед. наук, доц. Теличко Н.В.

(підпис)

«___» _____ 2020 р.

Мукачево 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПИСЬ- МОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ.....	6
1.1. Поняття компетентнісного підходу в навчанні іноземної мови	6
1.2. Розвиток іншомовної комунікативної компетенції як мета навчання іно- земної мови	9
1.3. Психолого-педагогічні особливості учнів старшого віку	17
1.4. Психолінгвістичні засади писемного мовлення.....	20
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	25
2.1. Етапи навчання письма як способу навчання іншомовної компетенції..	25
2.1.1. Поняття про диктанти та їх види.....	27
2.2. Система вправ для розвитку писемного мовлення старшокласників.....	32
2.2.1. Розвиток навичок орфографії через зорово-словникові диктанти.....	35
2.2.2. Особливості методики проведення словникового диктанту.....	38
2.3. Формування вмінь писемного мовлення за допомогою інформаційних технологій.....	43
2.4. Творчий диктант. Його особливості і методика проведення	45
2.5. Практикум з розвитку писемного мовлення в 11 класах.....	50
Висновки до розділу 2.....	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
SUMMARY	61

ВСТУП

У період становлення незалежної держави, швидкого розвитку економічних, комерційних зв'язків з партнерами за кордоном зростає необхідність вивчення іноземної мови з орієнтацією на її практичне застосування під час ділового спілкування.

В програмах середніх загальноосвітніх закладів з іноземних мов писемне мовлення, письмо (в широкому значенні цього терміну) визнається основним видом мовленнєвої діяльності поряд з аудіюванням, говорінням і читанням. Відповідно до програмних вимог випускники старшої загальноосвітньої школи повинні володіти іншомовною комунікативною компетенцією в усній і писемній формах, у визначених програмами тематичних межах. Учні повинні вміти коректно оформлювати письмові висловлювання офіційно-ділового, наукового, публіцистичного і побутово-розмовного стилю.

Актуальність дослідження. Проблемою навчання писемного мовлення методисти почали займатися давно і вже знайшли певні шляхи розв'язання цієї проблеми. Письмо та писемне мовлення розглядалось раніше в методиці навчання іноземних мов головним чином як засіб навчання, що знайшло своє відображення в усіх попередніх шкільних програмах. Те, що писемне мовлення не було метою навчання іноземної мови, і було причиною того, що мало уваги приділялося цьому питанню в методичній літературі.

У психологічному та психолінгвістичному аспектах проблема писемного мовлення учнів розглядалась багатьма відомими вченими, які займалися проблемами навчання рідної та іноземної мов. Серед них В.О.Артемов, Б.В.Беляєв, Л.С.Виготський, М.І.Жинкін, І.О.Зимня, К.О.Лазаренко, О.М.Леонтьєв, Р.М.Лінов, О.Р.Лурія, Т.В.Рябова, І.О.Синиця та інші. Певне вирішення проблеми знаходимо в роботах методистів А.А.Абрамової, Г.Г.Бедросової, Т.І.Гущиної, О.О.Долгіної, І.М.Мельник, С.В.Литвин, О.В.Пінської та інших.

Обрана проблема є актуальною, тому що зараз часто можна спостерігати недостатній рівень розвитку писемного мовлення школярів. Причиною цього є те, що, насамперед, не закладається міцна основа графічних та орфографічних навичок, не формуються навички техніки письма. Однією з причин цього може бути і недостатня кількість вправ для кожного з етапів навчання писемного мовлення у підручниках, навчальних посібниках, які використовуються в школах. Саме тому необхідне подальше дослідження особливостей навчання писемного мовлення школярів.

Після аналізу сучасної вітчизняної та зарубіжної методичної літератури з питань навчання писемного мовлення учнів загальноосвітньої школи та на основі узагальнення досвіду вивчення цієї проблеми нами була зроблена спроба визначити деякі шляхи, прийоми і засоби використання диктантів у процесі навчання.

Об'єктом дослідження є процес навчання писемного мовлення учнів в умовах загальноосвітньої школи.

Предметом дослідження є технологія використання диктантів при навчанні учнів писемного мовлення.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати технологію використання диктантів при навчанні писемного мовлення у процесі розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів.

Досягнення поставленої мети передбачало виконання таких **завдань**:

- аналіз літературних джерел за темою дослідження;
- дослідити психолого-лінгвістичні і дидактичні передумови навчання письма учнів загальноосвітньої школи;
- розглянути труднощі, пов'язані з навчанням письма іншою мовою;
- визначити особливості методики проведення словникового диктанту;
- проаналізувати вправи, характерні для писемної комунікації старшокласників;
- розглянути методики навчання писемного мовлення старшокласників.

У ході роботи використовуються наступні **методи** дослідження:

- 1) критичний аналіз наукової і методичної літератури за даною проблемою;
- 2) вивчення й узагальнення позитивного досвіду викладачів, отриманого під час практики.

Теоретична цінність роботи полягає у систематизації теоретичних положень з проблеми використання диктантів у процесі розвитку англомовної компетенції учнів ЗОШ.

Практична цінність полягає в застосуванні накопиченого матеріалу на практиці, у роботі з учнями будь-якого віку на всіх рівнях навчання; у визначенні специфіки ефективного використання диктантів на будь-якому етапі.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків, анотації на англійській мові.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що письмо є метою навчання іноземної мови в школі та ефективним засобом навчання і контролю іншомовних знань, умінь та навичок.

Для старшокласників є характерним більш високий рівень комунікативного розвитку: вони досконаліше володіють морфологічними та синтаксичними аспектами мовлення, зв'язністю, логічністю та послідовністю висловлювання. У мовленні старшокласників проявляються вміння аналізувати, робити висновки, прогнозувати. Усі ці особливості необхідно враховувати у процесі навчання іноземної мови.

Особливостями організації навчального процесу з іноземної мови на старшому ступені є: послідовніше здійснення комунікативно-пізнавального навчання, пов'язаного з підвищенням змістовності мовлення учнів; використання прийомів, що спонукають до вираження особистого ставлення до проблем, які обговорюються; цілеспрямована реалізація принципу індивідуалізації навчання, орієнтована на використання іноземної мови в майбутній практичній діяльності школярів, широке застосування видів та форм самостійної роботи.

Психофізіологічною основою письма є взаємодія слухового, рукомоторного, мовленнєвомоторного та зорового аналізаторів. В методичній літературі розрізняють графічні та орфографічні навички і письмові мовленнєві вміння. Такі навички й уміння формуються за допомогою відповідних вправ.

Для навчання письма на рівні його функціональної одиниці пропонуються умовно-комунікативні і комунікативні вправи.

Серед основних вправ, що сприяють розвитку та удосконаленню умінь творчого письма - комунікативні вправи.

До творчих письмових вправ, які пропонуються на старшому ступені, відноситься рецензування, реферування, анотація прочитаного чи

прослуханого тексту, письмові роботи творчого та напівтворчого характеру, які виконуються спочатку за допомогою запитань до картини, малюнка, а далі без опори на них - розповідь, опис, твір.

Розвиток інформаційних технологій на сучасному етапі сприяє удосконаленню вміння писемного мовлення, індивідуально та письмово готуючи відповіді партнерам, беручи участь у підготовці рефератів, написанні творів, есе тощо

Для реалізації мети формування і розвитку необхідних для здійснення писемної комунікації вмінь необхідно використовувати комплекс вправ. Його застосування передбачає подальший розвиток і стимулювання логічного мислення іноземною мовою, орієнтує на оформлення письмових висловлювань на основі функціональних понадфразових одиниць письма. Це вимагає а) активізації визначеного лексико-граматичного тематичного матеріалу шляхом його графічного відтворення; б) уміння логічно розгортати висловлювання в зв'язку з темою, ситуацією спілкування; в) вміння поєднувати окремі функціональні одиниці письма в цільний письмовий текст.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>